

ปราสาททnung: โบราณสถานแห่งลมหายใจของตำบลปราสาททnung
Prasat Tanong: The Castle Remains of the People
in Prasat Tanong Sub-district, Surin Province

พระปลัดวัชร วัชรญาณ (เกิดสบาย)
วิทยาเขตสุรินทร์

บทคัดย่อ

ปราสาททnungเป็นโบราณสถานที่มีความสำคัญของชาวตำบลปราสาททnung และชาวบ้านปราสาทเหมือนหนึ่งเป็นลมหายใจของชาวตำบลปราสาททnungโดยเล็งถึงคุณค่าและอิทธิพลของปราสาททnungที่มีต่อวิถีชีวิตของคน โดยการศึกษาสำรวจโบราณสถานปราสาททnung ปราสาททnungครั้งนี้ จากการได้ศึกษาพบว่า 1) มีอิทธิพลด้านความเชื่อเป็นแนวเอกลักษณ์ของท้องถิ่น 2) เป็นศูนย์รวมทางสังคมให้เกิดความสุข ชุมชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันในวันสำคัญในตำบล 3) ทำให้ด้านวิถีชีวิตทำให้บุคคลเว้นข้อห้ามและปฏิบัติตามระเบียบ กฎ กติกา ของสังคมศีลธรรมทางศาสนาพุทธ และไม่เอาเปรียบคนอื่น และไม่ทำลายสาธารณสมบัติกลางของชุมชน ใช้วิถีชีวิตอย่างสอดคล้องกับชุมชนธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างกลมกลืน

คำสำคัญ: ปราสาททnung, โบราณสถาน

Abstract

Prasat Tanong is an important historical site of the Prasat Tanong Sub-district. It is the breath of people who live surrounding the castle because it is valuable and influent over the way of living of the people. This study found that: 1) there is a strong belief in local identity. 2) It is a social center for happiness. 3) It is a lifestyle of the people that is on the line of obeying the rules and regulations of the society. That makes them stop taking advantage of others and destroying the public domain of the community, and do living in harmony with the natural and cultural community.

Keywords: Prasat Tanong, Ancient Ruins

บทนำ

ตำบลปราสาททnung เป็นตำบลหนึ่งในจำนวน 18 ตำบล ของอำเภอปราสาท ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2525 ซึ่งแยกออกมาจากตำบลก้งแอน ประวัติความเป็นมา มีผู้เฒ่าผู้แก่เล่าว่าบ้านทnungตั้งชุมชน เมื่อปี พ.ศ. 2430 ซึ่งมีผู้คนอพยพมาจากประเทศเขมร เข้ามาตั้งชุมชนบ้านทnung เหตุที่มีชื่อว่า ทnung นั้นเนื่องจากแหล่งที่ตั้งบ้านทnungนั้นมีต้นทnung (ต้นประดู่) เป็นจำนวนมาก จึงตั้งชื่อบ้านว่าบ้านทnung สำหรับที่มาของตำบลปราสาททnungนั้น เป็นการรวมชื่อของสองหมู่บ้าน คือบ้านทnungกับบ้านปราสาททnung ซึ่งบ้านปราสาททnungนั้น

เป็นที่ตั้งของปราสาทหินซึ่งเป็น ศาสนสถานตามแบบอย่างเขมร เป็นแหล่งชุมชนโบราณ จึงเป็นที่มาของตำบลปราสาทหนง และมีภาษาพูด (ภาษาท้องถิ่น) เป็นภาษาเขมร พื้นที่ สภาพทั่วไปของตำบลปราสาทหนง เป็นที่ราบสูง ลักษณะดินเป็นดินทรายพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบโล่ง ใช้เป็นพื้นที่เพาะปลูกทำการเกษตรและเป็นที่อยู่อาศัยของประชาชน เขตพื้นที่ ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลไพลทศใต้ ติดต่อกับ ตำบลปรีทศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลก้งแอนทศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลสมุด อาชีพหลักคืออาชีพกสิกรรม ทุกวันนี้เป็นตำบลขนาดกลางที่มีประชากรไม่มากนัก และเป็นศูนย์กลางแห่งวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนหนึ่งในเขตอำเภอปราสาท

ปราสาทหนง [Prasat Tanong]

สำหรับปราสาทหินปราสาทหนง ได้รับการขึ้นทะเบียนและประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 118 ตอนที่ 33ง. เมื่อ 9 เมษายน 2545 ตั้งอยู่ที่ บ้านปราสาท ตำบลปราสาทหนง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ เป็นปราสาทประเภทปราสาทศิลาแลง สร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 16-17 ศิลปะแบบบาปวน) มีวัตถุประสงค์ : เป็นเทวสถาน ปราสาทหนงมีลักษณะเป็นอาคารขนาดใหญ่ ก่อสร้างด้วยอิฐปนหินทรายและศิลาแลงจำนวน 2 กลุ่ม ตั้งเรียงกันหันหน้าไปทางทิศตะวันออกตามลำดับ คือพลับพลาและปราสาทประธาน ด้านพลับพลาที่ตั้งอยู่หน้าปราสาทประธาน มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดใหญ่ ก่อด้วยศิลาแลง มีบันไดทางขึ้นลงทั้ง 8 ทิศ¹ มีสภาพชำรุดเหลือเพียงฐานบัวก่อด้วยศิลาแลง มีบันไดทางขึ้นลง 10 บันได ด้านปราสาทประธาน ตั้งอยู่บนฐานปึกก่าก่อด้วยศิลาแลง ทำให้สูงกว่าพลับพลา สภาพปราสาทประธานชำรุด ประกอบด้วยอาคารสำคัญ 3 หลัง คือ ปราสาทประธานสำหรับประดิษฐานเทวรูปและมีบรรณาลัยหรือวิหาร 2 หลัง และที่สำคัญคือพบทับหลังหินทรายแบบศิลปะเขมรสมัยบาปวน (ราวกลางพุทธศตวรรษที่ 16 ต้นพุทธศตวรรษที่ 17) จำนวนหลายชิ้น สลักเป็นรูปบุคคลนั่งชันเข่าเหนือหน้ากาลและรูปพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ² นอกจากนี้ได้ฐานปราสาทแห่งนี้ขุดพบโครงกระดูกมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายยุคเหล็กอายุ 2500-1500 ปี³ และแหล่งเตาถลุงเหล็กที่มีชีตะกรัน แร่เหล็กสะสมอยู่เป็นจำนวนมาก จึงอาจกล่าวได้ว่าในบริเวณบ้านปราสาทแห่งนี้ได้เคยเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์มาแล้วตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายยุคเหล็ก ต่อมาในราวพุทธศตวรรษที่ 16-17 จึงได้มีชุมชนวัฒนธรรมเขมรโบราณที่นับถือศาสนาฮินดูเข้ามาตั้งชุมชนพร้อมกับสร้างปราสาทหนงขึ้นเป็นศาสนสถานประจำชุมชน⁴

1. บารายด้านหน้าปราสาท

คำว่า บาราย (Baray) เป็นแหล่งเก็บน้ำที่ถูกสร้างขึ้นในรูปแบบของอาณาจักรขอมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ บารายที่ใหญ่ที่สุด มีอยู่สองแห่งคือ บารายตะวันออก และ บารายตะวันตก ในเมืองพระนคร ประเทศกัมพูชา บารายมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า นักประวัติศาสตร์ต่างสันนิษฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับความหมาย

¹ กรมศิลปากร, *ประวัติเมืองสุรินทร์*, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สถานแห่งชาติ, 2550), หน้า 51.

² เรื่องเดียวกัน.

³ เอกสารประกอบ ในการนำชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสุรินทร์ ในตอนหนึ่งกล่าวถึงเรื่องราว ร่องรอยของชุมชนโบราณที่สำคัญในจังหวัดสุรินทร์ มีการค้นพบ โครงกระดูกมนุษย์เพศชาย อายุประมาณ 35- 40 ปี ปัจจุบันได้นำมาจัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สุรินทร์

⁴ กรมศิลปากร, *เอกสารและจดหมายเหตุ*, (ม.ป.ท.: ม.ป.พ., 2544), หน้า 50.

และการทำงานของบาราย บางท่านเชื่อว่า บารายเหล่านี้ถูกสร้างขึ้นมาจากมีจุดประสงค์ทางมนมัย ซึ่งแสดง ความหมายถึงทะเลที่อยู่ล้อมรอบเขาพระสุเมรุ ท่านอื่น ๆ มีทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้บารายเป็นแหล่งเก็บน้ำ สำหรับการชลประทานของไร่นาต่าง ๆ ทฤษฎีต่าง ๆ เหล่านี้อาจจะเป็นไปได้ว่า บารายได้ถูกสร้างขึ้นมาจากด้วย ทั้งสองเหตุผล หรือเหตุผลอื่นๆ อีก⁵

สำหรับปราสาททง ออกไปทางทิศตะวันออกจากตัวปราสาททงไปประมาณ 200 เมตร เป็นที่ตั้ง ของบารายหรืออ่างเก็บน้ำโบราณขนาดใหญ่ แผนผังรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ซึ่งสร้างขึ้นตามคติการวางผังเมืองของ ชุมชนและเป็นแหล่งเก็บน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคของชาวบ้านในอดีต ปัจจุบันชาวบ้านเรียกว่า สระละเบ็ก หรือ หนองน้ำละเบ็ก ชาวบ้านมีความเชื่อว่า เป็นบารายเก่าโบราณ ที่คนในพื้นที่ให้ความเคารพ คนเก่าแก่ของ ชุมชนมักมีเรื่องเล่า ถึงสิ่งที่ซ่อนเร้น ลึกลับทางธรรมชาติเกิดขึ้นบ่อยครั้งในสละบายรายแห่งนี้ โดยเกิดขึ้นเมื่อ ครั้งก่อนเป็นประจำ จนชาวบ้านในบ้านปราสาทให้ความเคารพ จึงได้ตั้งศาลใกล้กับสระว่า ศาลาปูตาลเบ็ก หรือตาละเบ็ก หากแม้มีกิจกรรมอะไรชาวบ้านและผู้นำชุมชนจะเข้าไปเช่นไหว้ แจ่มกล่าวก่อนทุกครั้ง ปัจจุบัน ได้มีการดำเนินการขุดลอกใหม่ทำให้สภาพของแหล่งน้ำโบราณหายไป และยังคงเป็นลักษณะสี่เหลี่ยมตามคติ การสร้างบารายไว้อย่างชัดเจน

2. หลักฐานโบราณคดีที่พบในปราสาททง นำไปสู่การเล่าประวัติเมืองสุรินทร์

สุรินทร์เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเป็นมายาวนาน จากหลักฐานทาง โบราณคดี ที่พบข้อมูลในพงศาวดาร เรื่องเล่าตำนานที่เล่าสืบต่อกันมา เป็นที่อยู่ของชนหลายเผ่าพันธุ์ทั้ง ไทย เขมร ลาว กวยหรือกวย ทำให้มีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ตัวเมืองเมืองสุรินทร์ พื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์มี มนุษย์เข้ามาตั้งชุมชนแล้วตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลาย ลักษณะชุมชนเป็นเนินดินมีคูน้ำคันดิน ล้อมรอบ ขนาดกว้างประมาณ 1,000 เมตร ยาวประมาณ 1,300 เมตร เป็นลักษณะเฉพาะของแผนผังเมือง โบราณตั้งแต่ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายถึงสมัยประวัติศาสตร์ตอนต้นซึ่งพบทั่วไปในเขตภาคอีสาน ตอนล่าง กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานเมืองสุรินทร์ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 95 ตอนที่ 98 ลงวันที่ 19 กันยายน 2521 จากการศึกษาวิจัยการและสำรวจพบแหล่งโบราณคดีในจังหวัดสุรินทร์ กว่า 59 แห่ง ส่วนมากเป็นชุมชนโบราณที่มีคูน้ำ-คันดินล้อมรอบ ได้แก่ แหล่งโบราณคดีบ้านโนนสวรรค์ ตำบลนา หนองไผ่ อำเภอชุมพลบุรี หมู่บ้านเป็นเนินสูงเกือบ 3 เมตร พบโบราณวัตถุได้แก่ เศษภาชนะดินเผาแบบต่างๆ รวมทั้งภาชนะเคลือบสีน้ำตาลแบบขอม และพบภาชนะที่ใช้บรรจุมีลักษณะเป็นภาชนะก้นมนขนาดใหญ่ ที่ใช้ ในการฝังศพครั้งที่สองของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ที่มีอายุอยู่ในราว 2,000-1,500 ปี มาแล้ว พบมาก ไปตลอดลุ่มแม่น้ำมูลตอนกลางแถบจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด เป็นลักษณะของกลุ่ม วัฒนธรรมทุ่งกุลาร้องไห้ ปัจจุบันจัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สุรินทร์ แหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท ตำบลปราสาททง อำเภอปราสาท แหล่งโบราณคดีแห่งนี้เป็นที่ตั้งของปราสาททง เป็นโบราณสถานขอมซึ่ง กรมศิลปากรมีโครงการขุดแต่ง ในปี พ.ศ.2536 และได้ขุดตรวจชั้นดินทางด้านหลังของโบราณสถาน พบ หลักฐานสำคัญแสดงให้เห็นถึงการอยู่อาศัยของมนุษย์มาก่อนจะสร้างปราสาท คือ โครงกระดูกมนุษย์เพศชาย

⁵ บาราย, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล : <http://www.wikiwand.com/th/%E0%B8%9A%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E> [12 สิงหาคม 2561].

อายุประมาณ 35- 40 ปี⁶ ปัจจุบันได้นำมาจัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สุรินทร์ นอกจากแหล่งโบราณคดีทั้งสองแหล่งนี้แล้ว ยังไม่มีการขุดค้นตามหลักวิชาการในอีกกว่า 50 แห่ง อาศัยเพียงเทียบเคียงค่าอายุกับแหล่งอื่น ๆ พอสรุปได้ว่ามีอายุอยู่ในราว 2,000-1,500 ปีมาแล้ว จึงเป็นสถานที่ที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดสุรินทร์ในการสืบค้นข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ของชาติพันธุ์ของคนสุรินทร์และการอยู่อาศัยของคนในชุมชนก่อนการสร้างปราสาทในอดีต

3. การบูรณะ

จากที่กรมศิลปากรเร่งสำรวจทดลอง ประกอบหินปราสาททอง เพื่อการบูรณะหลังจากพังมาแล้วหลายสิบปี สำนักงานศิลปากรที่ 12 จังหวัดนครราชสีมากรมศิลปากร ได้ว่าจ้างห้างหุ้นส่วนจำกัดปราณรักษ์ เข้ามาทำการสำรวจ ทดสอบประกอบหินปราสาท เพื่อหาโครงร่างของปราสาททอง ที่แท้จริง และการประกอบกันขึ้นเป็นรูปปราสาทหิน หลังกำแพงปราสาทได้หลายลงมาพังเสียหายมากมายหลายสิบปีแล้ว และยังถูกดินทับถมจนหมดไม่เหลือรูปเค้าโครงเดิมของปราสาทให้เห็น ทั้งนี้การสำรวจทดสอบประกอบหินปราสาทเพื่อการบูรณะให้เป็นรูปปราสาทให้มีสวยงามเหมือนเดิม⁷ เพื่อให้เป็นแหล่งศึกษาด้านประวัติศาสตร์โบราณคดี ซึ่งโครงการดังกล่าวเป็นไปตามสัญญาจ้าง ตั้งแต่วันที่ 6 กันยายน 2553 และสิ้นสุดโครงการในวันที่ 4 เมษายน พุทธศักราช 2554 ใช้งบประมาณ 507,500 บาท และเมื่อปี 2559 สำนักศิลปากรที่ 12 นครราชสีมาได้ดำเนินการบูรณะ โบราณสถานปราสาททอง อีกครั้ง มีการจัดจ้าง ดำเนินการจนแล้วเสร็จ ทั้งนี้คณะกรรมการตรวจการจ้าง ตรวจรับงานโครงการบูรณะและปรับปรุงภูมิทัศน์ปราสาททอง ตำบลปราสาททอง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ สำนักศิลปากรที่ 12 นครราชสีมา ประธานตรวจการจ้าง พร้อมด้วยคณะกรรมการตรวจการจ้าง ตรวจรับงานโครงการบูรณะและปรับปรุงภูมิทัศน์ปราสาททอง ตำบลปราสาททอง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ (งวดที่2) วันพุธที่ 3 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2559 (งวดที่ 3) ได้ดำเนินการ ตรวจรับเมื่อวันวันพุธที่ 11 พฤษภาคม พุทธศักราช 2559 โดยมี นายจารึก วิไลแก้ว ผู้อำนวยการสำนักศิลปากรที่ 12 นครราชสีมา ประธานตรวจการจ้าง พร้อมด้วยคณะกรรมการตรวจการจ้าง ตรวจรับงานโครงการบูรณะและปรับปรุงภูมิทัศน์ปราสาททอง ตำบลปราสาททอง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ทำให้โครงสร้างปราสาทสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นท่ามกลาง ความตั้งใจและความภาคภูมิใจของชาวตำบลปราสาททองโดยทั่วกัน

และในการบูรณะในรอบสองนั้นยังได้ค้นพบ กระดุกโบราณอีกครั้ง เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2559 เป็นกะโหลกมนุษย์โบราณ กรมศิลปากรที่ 12 นครราชสีมา ได้ดำเนินการแจ้งส่วนที่เกี่ยวข้องนำไปเก็บรักษา เพื่อเป็นการศึกษาหลักฐานทางโบราณคดีต่อไป ซึ่งหลังจากเสร็จสิ้นโครงการบูรณะปราสาททอง ทางตำบลปราสาททอง ผู้นำและประชาชนทุกฝ่ายก็จะช่วยในการสนับสนุนรักษาดูแลมรดกอันล้ำค่านี้ไว้ต่อไป

⁶ กรมศิลปากร, *นำชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สุรินทร์ Guide to surin national Museum*, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, 2550), หน้า 22.

⁷ *เตรียมบูรณะปราสาททองสุรินทร์*, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล: <https://www.posttoday.com/social/local/65704> [12 สิงหาคม 2561].

พิธีกรรมบวงสรวงปราสาททอง

พิธีการบวงสรวงปราสาททอง จะจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ในโครงการบุญประเพณีโบราณสถานปราสาททอง ซึ่งประชาชนชาวตำบลปราสาททองจะร่วมกันจัดทำพิธีบวงสรวงปราสาททองโบราณสถานเก่าแก่ขึ้น โดยความร่วมมือกันทำพิธีบวงสรวงปราสาททอง มีการเตรียมพร้อม เช่นรำถวายตามประเพณีความเชื่อของคนในชุมชน เพราะปราสาททองเป็นโบราณสถานเก่าแก่อายุราวกว่า 1,000 ปี ทั้งยังเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ตำบลปราสาททอง ให้ความเคารพสักการะ หลังเสร็จพิธีบวงสรวงตามประเพณีความเชื่อแล้ว ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการทำพิธีบวงสรวง เป็นประเพณีความเชื่อของคนในพื้นที่ เพราะปราสาททองถือเป็นโบราณสถานเก่าแก่และเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในพื้นที่มาช้านานตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบันซึ่งที่ผ่านมาประชาชนก็ได้ร่วมกันทำพิธีบวงสรวง เพื่อเป็นการขอขมาและขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ประทับอยู่ในปราสาททองมาอย่างต่อเนื่อง ในปี 2561 ที่ผ่านมานี้ได้จัดขึ้นยิ่งใหญ่กว่าทุกปีโดยได้มีการจัดนิทรรศการให้ความรู้ถึงประวัติความเป็นมาของปราสาท เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความรักและหวงแหนในโบราณสถานของชุมชน โดยการนำขององค์การบริหารส่วนตำบลปราสาททอง มีกำนันตำบลปราสาททอง ผู้นำชุมชน และชุมชนในตำบล 12 หมู่บ้านมาร่วมกันจัดกิจกรรมขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยองค์การบริหารส่วนตำบล ปราสาททอง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ กรมศิลปากรที่ 12 นครราชสีมาได้มอบให้ องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ดูแลการจัดกิจกรรมใดๆ ในบริเวณปราสาท ทางตำบลจะขออนุญาตทุกครั้งเมื่อถึงเทศกาลสำคัญ เช่น จัดกิจกรรมวัน สงกรานต์ ระหว่างมีนาคม – เมษายน และงานประจำปีของตำบลปราสาททอง ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีหนังสือถึงกรมศิลปากรที่ 12 นครราชสีมา เพื่อขอประกอบพิธีทุกครั้งไป

บทสรุป

ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับปราสาทปราสาททอง เป็นโบราณสถานที่มีความสำคัญยิ่งของชาวตำบลปราสาททอง และชาวบ้านปราสาท เสมือนหนึ่งเป็นลมหายใจของชาวตำบลปราสาททองโดยเล็งถึงคุณค่าและอิทธิพลของปราสาททองที่มีต่อวิถีชีวิตของคน โดยการศึกษาสำรวจโบราณสถานปราสาททองปราสาทหิน ปราสาททอง ครั้งนี้ จากการได้ศึกษาและเขียนบทความในครั้งนี้ได้ตระหนักถึงคุณค่าของปราสาททองที่มีต่อชุมชนตำบลปราสาททอง โดยการศึกษาจากตำรา เอกสารวิชาการ นักวิชาการ ประชาชน คณะสงฆ์ ข้าราชการ และปราชญ์ท้องถิ่น โดยสรุปเป็นประเด็นศึกษาโดยภาพกว้างด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านคติความเชื่อ การสร้างปราสาทขอมเริ่มแรกเป็นการสร้างตามคติความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ เพื่อเป็นการ จำลองจักรวาล โดยเฉพาะเมืองสวรรค์ว่ามีอะไรเป็นส่วนประกอบบ้าง ที่เห็นเด่นชัดคือการจำลองเขา ไกรลาสอันเป็นที่ประทับของพระศิวะ หรือเขาพระสุเมรุอันเป็นศูนย์กลางของจักรวาล ซึ่งแต่ละส่วนประกอบแฝงไปด้วยคติความเชื่อ

ด้านเอกลักษณ์ท้องถิ่น ทำให้เกิดเอกลักษณ์ประจำถิ่น ไม่ว่าจะเป็น อาคารบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย แหล่งเรียนรู้ด้านโบราณสถาน เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานทางประวัติศาสตร์

ด้านสังคม ทำให้มีความสุขเพราะเกิดการเกรงกลัวต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไม่กล้าทำผิดต่อคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ต่อโบราณสถานนั้นๆ

ด้านชุมชน ยังเป็นสถานที่เพื่อประโยชน์ทางชุมชนด้วย เช่นการจัดกิจกรรมวันสำคัญในตำบลเช่นวันสงกรานต์ วันผู้สูงอายุ งานประเพณีทอผ้าประจำปี นอกจากนั้นความงามจากสถาปัตยกรรมที่สร้างสรรค์ดีแล้ว ก่อให้เกิดสุนทรียะแก่ผู้พบเห็น ทำให้บุคคลยอมปฏิบัติตาม คล้อยตาม เห็นตาม ในสิ่งที่ตนได้พบเห็น มีความเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ที่ปรากฏชั้ดนั้น

ด้านวิถีชีวิตนั้น ทำให้บุคคลเว้นข้อห้าม และ ปฏิบัติตามระเบียบ กฎ กติกา ของสังคม ไม่เอาเปรียบคนอื่น และไม่ทำลายสาธารณสมบัติกลางของชุมชนและประเทศชาติ และใช้วิถีชีวิตอย่างสอดคล้องกับชุมชน ธรรมชาติ และวัฒนธรรมอย่างกลมกลืน

บรรณานุกรม

กรมศิลปากร. นำชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุรินทร์ Guide to surin national Museum.

กรุงเทพมหานคร: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, 2550.

กรมศิลปากร. ประวัติเมืองสุรินทร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สถานแห่งชาติ, 2550.

กรมศิลปากร. เอกสารและจดหมายเหตุ. ม.ป.ท.: ม.ป.พ., 2544.

เตรียมบูรณะปราสาททะนงสุรินทร์. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล: <https://www.posttoday.com/social/local/65704> [12 สิงหาคม 2561].

บาราย. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล: <http://www.wikiwand.com/th/%E0%B8%9A%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E> [12 สิงหาคม 2561].